

מהדורת סיכומי גליון 39

סיכומי הדף - הידומי

רבי יחזקאל בן קרחא אומר: כל הלומד תורה ואינו חוזר עליה - דומה לאדם שחורץ ואינו קוצר. פנחס דרין צ"ט

מסכת עירובין מד - נ

דף מד

מה הם התנאים לעשות מחיצה מב"א

מי שיצא חוץ לתחום שלא לדעת, מותר לעשות לו מחיצה של בני אדם שעירבו לאותו רוח ויכולים לילך שם ויעשו סביביו כמו מחיצה ויכנס ביניהם; והוא שלא ידעו אותם שנעשית בהם המחיצה שלשם כך נקראו, אבל אם יצא לדעת, אסור. ואם קרוב הדבר שידעו, כגון שעשה מהם מחיצה פעם אחת לא יעשה מהם מחיצה לשנה הבאה. ולר"א מותר להיכנס אפ"ל שמחיצת ב"א מגיע רק עד ב' אמות לפני תחומו,

איזה מחיצות מותר לבנות בשבת?

דופן שלישיית של סוכה אסור [בזה הדופן עושה הסוכה, ולכו"ע אין עושין אוהל עראי בשבת] דופן רביעית של סוכה מותר [דזה רק כתוספת אוהל, ולחכמים דפקק מותר, ור"א חולק]

מחיצה של בהמה?

לר"מ: לא מהני, [שמא תברח], לר"י: מהני, ולכו"ע אדם [יש לו דעת] וכלים [אינם זוים] מהני,

פקק החלון

לרבי אליעזר: רק אם הוא קשור ותלוי [תוספת אוהל עראי שאסור] לחכמים: לא בעי קשור ותלוי, [תוספת אוהל עראי מותר]

מי שיצא ברשות יש לו אלפים אמה לכל רוח, מה עם תחומו הראשון?

לרבה: אם הוא עדיין בתוך תחום ביתו - חוזר לביתו והרי הוא ככתחילה (ול"א שעקר מתחומו)

לרבי שימי בר חייא: אפ"ל שיצא מתחומו, אם התחום החדש מובלע בתוך תחום ביתו - חוזר לתחום ביתו, [הבעלת תחומין מילתא היא, (וכדמוכח מר"א שמתיר למי שיצא לחזור לתחומו אם היו ב' אמות מובלעים בתחום ביתו, וגם רבה מודה היכא דשבת באויר המערה שאין בין ב' פתחיה ד' אלפים)].

(ול"ב דרש"י: לרבה: אפ"ל יצא מתחומו, אם התחום החדש מובלע בישן חוזר לביתו והרי כתחילה,

ולרבי שימי: במקרה הנ"ל יש לו מעתה ב' תחומים א. תחום החדש, ב. תחום ביתו)

דף מה

היוצאים להציל עד היכן ואיך הם יכולים לחזור?

לרבי יהודה: יש להם אלפיים אמה מהמקום החדש, אבל יכולים לחזור בכלי זיינן [סכנה להשאירם שם]

לרבי נחמן בר יצחק: אם נצחו ישראל חוזרין עד אלפיים אמה, אבל אם נצחו אומות העולם חוזרין אפ"ל יותר מאלפיים.

נכרים שצרו על עיירות ישראל האם יוצאין עליהם בכלי זיינם ומחללים עליהם את השבת?

על עסקי ממון - לא, חוץ מבעיר הסמוכה לספר (כגון קעילה, נהרדעא), על עסקי נפשות - כן,

מי שישב בדרך ודעתו להיכנס לעיר אך לא ידע שהוא קרוב לעיר עד שחשיכה היכן שבייתה?

לר"מ: במקומו, לר"י: בעיר.

האם ישן בדרך, או חפצי הפקר (וכגון בור של עולי רגלים או גשמים שירדו מעיו"ט) קונים שבייתה?

לרבי יוחנן בן נורי: כן, והלכה כמותו רק לענין אדם ישן (לקולא). לחכמים: לא.

מי שיצא מתחומו שאין אלא ד"א, איך מודדים אותם?

לת"ק: יש לו ד"א מכל צד, סה"כ ח' אמות

לרבי אליעזר: הוא באמצע הד"א ויש לו ב"א מכל צד.

לרבי יהודה: יכול לבחור ד"א בכיון שרוצה, אבל אחר שברר פ"א - אינו יכול לשנות.

שנים שיצאו חוץ לתחום ויש לכ"א ד"א מובלעות זו בזו

מותר לשניהם לאכול במקום המובלע בלי להוציא מזה לזה, [ד"א שנתנו ליוצא חוץ לתחומו, שוויגהו רבנן כרה"י]

אם היו שלושה והאמצעי מובלע בין שניהם

לכו"ע הוא מותר עמהן, והן מותרין עמו, ושנים החיצונים אסורין זה עם זה [ואפ"ל לר"י החולק בחצר מודה הכא, משום שאין שם דיורין ממש שיאסרו זע"ז]

שלוש הצירות הפתוחות זו לזו, ופתוחות לרשות הרבים

אם נתנו שני החיצוניות עירובן בפנימית בבית אחד, כולם מותר זב"ז,

אם עירבו שתיים עם האמצעית (רב יהודה), או עירבו החיצוניות באמצעית בב' בתים (רב ששת)

לר' שמעון: לפי רב יהודה רב ששת: היא מותרת עמהן והם מותרות עמה, ושתיים החיצונות אסורות זו עם זו, (וכן הלכה), (ולרב יהודה ל"א שאמצעית היתה שלוחה של החיצונה לערב עם החיצונה השנית, דהחיצונה גליא אדעתא דלא ניה"ל לערב עם החיצונה הראשונה, ולרב ששת ל"א שהיות ויש באמצעית ב' דיירים שלא עירבו זע"ז שיאסרו זה על זה, דל"א דיורין להחמיר).

לפי שמואל: האמצעית אסורה בחיצונות, ורק החיצונות מותרות באמצעית [כמו בחצר שבין שני מבואות, שאם עירבה עם שניהם - אסורה עם שניהם*], כי אין האמצעית יכולה להשתמש בב' רשויות] (ועי' רש"י)

לר' יהודה: לפי רב יהודה רב ששת: האמצעית אסורה בחיצונות ורק החיצונות מותרות באמצעית, [אין האמצעית יכולה להשתמש בב' רשויות], לשמואל: שלושתם אסורים זה עם זה [יש דיורין להחמיר].

*ואם לא עירבה עם שניהם - אוסרת על שניהם,

היתה באחד רגילה ובאחד אינה רגילה, זה שרגילה בו - אסור, וזה שאינה רגילה בו - מותר.

עירבה עם שאינה רגילה בו - הותר רגילה לעצמו. [דהאמצעית סילקה את עצמה משם]

אם עירבה רגילה לעצמו, וזה שאינה רגילה בו לא עירב, והאמצעית לא עירבה - דוחין אותה אצל שאינה רגילה בו, כדי שלא תאסר את זו שעירבה [כופין על מדת סדום].

גשמים שירדו ביום טוב - לכו"ע הרי הן כרגלי כל אדם. [לא קנו שבייתה מאתמול, לא באוקיינוס (לר"א) ולא בעבים כיון שהם ניידים ודבר הנד אינו קונה שבייתה]

גשמים הסמוכין לעיר שדעת אנשי העיר עליהן הרי הן כרגלי בני העיר.

דבר שספק אם יצא חוץ לתחומו ביו"ט מותר לטלטלו יותר מד"א, [ספק דדבריהם הקל].

איך מכריעים במחלוקת בדין דרבנן כשיחיד ורבים נחלקו?

לרבא: הלכה כדברי המיקל,

לר"פ ורב משרשיא: הלכה כרבים אפי' להחמיר, חוץ מבשעת הדחק (כבצורת, רש"י), או באבילות שאפשר להקל אפי' כהיחיד.

אשה שעברו עליה שלש עונות שלא ראתה

לר"א: דייה שעתה,

לחכמים: רק לזקנה דייה שעתה.

איך נוהגין אבילות בשמועה קרובה או רחוקה?

לר"ע: שמועה קרובה (תוך ל') נוהגת שבעה ושלושים, רחוקה (אחר ל') אינה נוהגת אלא יום אחד, (וכן הלכה),

לחכמים: תמיד נוהגים שבעה ושלושים.

הלכה כדברי המיקל בעירוב, ואפי' בעירוני תחומין, ואפי' בתחילת עירוב, (ולא רק בשריים)

כללי הכרעה להלכה במקום מחלוקת

לר' אסי הלכה, לר' חייא בר אבא משין, לר' יוסי ב"ח נראין,

כרבי עקיבא מחבירו,

כרבי יוסי מחבירו,

כרבי מחבירו.

רבי מאיר או ר"ש, ורבי יהודה - כרבי יהודה. (חוץ מהיכא דאיתמר הפוך, כגון בג' הצירות, בעיר של רבים שנעשית של יחיד, במניח את ביתו לשבת)

רבי יהודה או ר"ש, ורבי יוסי - כרבי יוסי, וכ"ש רבי מאיר ורבי יוסי - כרבי יוסי. (ואפי' בההיא דכל הנשים מותרות להיארס בתוך חדשים, ואף שהוא נגד גזרת ר"מ

שגזר אירוסין אטו נישואין, ואפי' בברייתא הלכה כר' יוסי כההיא שהתיר לכהן להיטמא בבית הפרס ללכת ללמוד אפי' שיש כאן רב שיכול ללמוד).

רבי מאיר ורבי שמעון - ספק.

וכ"ז כללים של ריו"ח אבל רב חולק ע"ז (מזה שהוצרך לפסוק כר"י שחלק על ר"ש).

דף מז

האם חפצי נכרי קונין שביתה אליבא דחכמים שחפצי הפקר לא קונים שביתה?

לשמואל: לא קונים [כהבעלים שלהם, ולא גזר אטו בעלים ישראל,

לריו"ח: קונים [גזירה אטו בעלים ישראל], וכן הלכה,

אבל לרבי יוחנן בן נורי: קונים [כחפצי הפקר]. (ולכן השואל ממנו חפציו, או המשאל לו ולקוחו ממנו אחר ביה"ש, הרי הם כרגלי העכו"ם)

דף מח

חרם שבין תחומי שבת

לר' חייא: צריך מחיצה של ברזל להפסיקו. (ואולי ג"ז לא מספיק כי עיילי ביה מיא)

לרבי יוסי ברבי חנינא: הקילו במים ע"י מחיצה תלויה.

מהיכן למדנו שלענין טלטול בשבת לכו"ע אין אלא ד"א?

"שבו איש תחתיו" - כתחתי

לר"מ: ד"א מרווחות, דוגופו שלש אמות, ועוד אמה כדי לפשוט ידיו ורגליו,

לרבי יהודה: ד"א מצוצמות, דהאמה היתרה היא כדי שיטול חפץ מתחת מרגלותיו להניחו תחת ראשו.

ולכו"ע: כ"א מודד באמות שלו, חוץ ממי שהוא ננס באבריו שהוא מודד באמות בנוניות.

דף מט

המקפיד על עירובו שהשני יאכל ממנו

לשמואל: אינו עירוב [עירוב ע"ש שכולם מעורבין וערבין זע"ז]

לרבי חנינא: הוי עירוב.

החולק את עירובו שאחר שמילא כלי א' נתן לתוך כלי ב'

לבי"ש: אין זה עירוב,

לבי"ח: הרי זה עירוב, ולשמואל מודים ב"ה שאם נתן אותו לכתחילה לתוך שני כלים שאינו עירוב (אבל בית שמניחין בו עירוב - אינו צריך ליתן את הפת בסל, ולא נחשב שחולק את עירובו, דכל מה שאחרים נותנים פת הוא כדי לגור כאן, ולכן הבעה"ב שגר כאן בפועל ל"צ לתת פת)

עירוב משום מה?

לשמואל: משום קנין. (ועכ"ז תיקנו לערב דווקא בפת אפי' בדיעבד, דמעה אינה מצויה בע"ש, ויתכן שפעם שלא יהיה לו מעה, ולא יערב כלל), ולכן יכול לקנות בסודר, וצריך שהפת יהיה שו"פ, וקטן לא יכול להיות שליח לערב,

לרבה: משום דירה, ולכן א"א לקנות בסודר, אבל מערבין בפת שאין בו שו"פ, וקטן גובה את העירוב,

ולכו"ע: חמשה שגבו את עירובן, סגי שאחד מוליך לכולן, [שליחות דכולהו קא עביד].

קניית עירוב מחמת אילן

מי שבא בדרך וחשכה לו, יכול לקנות שביתה תחת עיקרו של אילן (בתנאי שיכול להגיע לשם בריצה לפני שתחשך), אבל לא כשאומר בסתם תחת אילן, ואם אמר כן:

לרב: אין לו שביתה כלל, [עקר דעתו ממקומו ולתחת האילן לא קנה מקום]*, לרבה משום שלא סיים מקומו \ כל שאינו בזה אחר זה אפי' בב"א אינו, ונ"מ אם אמר ד"א מתוך הח']

לשמואל: יש לו שביתה אך ספק אי מצפון האילן או מדרומו, (והרי הוא חמר גמל כלפי תחתיו של אילן), וכן הדין במי שקנה ב' שביתות אחת לצפון ואחת לדרום, שיש לו את התחום של שניהם לחומרא,

ומודה שמואל לרב שאם הד"א הקדמיים של האילן הם מחוץ לאלפיים וד"א, שלא יזוז ממקומו, [דאולי קנה שביתה שם ונמצא עכשיו עומד חוץ לתחומו.

*לאבוי מיירי האילן רחב מי"ב אמות ולמעלה, (דבי"א אמה יש לברור לו את הד"א האמצעיות דבתוכם מובלע או מקצת הד"א הקידמיות או מקצת הד"א האחריות) ולר"ה בר"י מיירי שהאילן רחב מח' אמות ולמעלה, (דבו' אמות איזה ד"א שיברור הרי מובלע בהם הד"א השניים ומקצת ביתו ניכר).

דף נ

הכלל הוא כל דבר שאינו בזה אחר זה - אפילו בבת אחת אינו, מה יוצא הן הכלל?

מרבה במעשרות - [כי המעשר חל על כל התבואה לחצאין]

מעשר בהמה שאם קרא לעשירי ולאחד עשר עשירי הרי הוא קדוש, [כי הוא חל אפי' בטעות]

תודה שנשחטה על שמונים חלות

אם אמר ליקדשו מ' מתוך פ': לכו"ע קודש מ',

אם אמר לא יתקדשו מ' א"כ יתקדשו פ': לכו"ע לא קדוש,

אם לא אמר כלום, לתוקיה: קדשו עלה ארבעים מתוך שמונים, [לאחריות קמכוון] לרבי יוחנן: לא קדשו [לקרבן גדול קמכוון].

היו שנים, אחד מכיר מקום מסויים לקנות שביתה, ואחד שאינו מכיר - זה שאינו מכיר מוסר שביתתו למכיר, והמכיר אומר שביתתו במקום פלוני.